

51-53 Storstraumen vegmiljø

Bygland, Aust-Agder

51	Hvelvbru	1914	
52	Bjelkebru	1922	Brunr 09-0496
53	Buebru	1963	Brunr 09-0493

Beskrivelse

Brumiljøet består av to generasjoner bruer over Byglandsfjorden. Steinhvelvbrua er bygd i huggen stein og murt med mørtel. Brua har stålrekkverk med en endestabbe på hver side. Bruas totale lengde er 34,5 meter. Begge landkarene er i tørrmurt stein, og det sørøstre brukaret er gjenbrukt i den nye brua fra 1963. Steinhvelvbrua er ikke i bruk i dag. Slusebrua er ei bjelkebru med tre spenn à 9,5 meter og rekkverk av stål med endestabbe på hver side. Ett av bruspennene går over selve slusen, som er sprengt ut i fjellet, og de to andre spennene går over flomløp. De to landkarene og de to brukarene er bygd i tørrmurt stein, og fra brua går det trapper ned til slusen. Den nyere buebrua har et spenn med søyler som går opp til overliggende brubane. Underbygningen og brudekket er i betong. Brua har stålrekkverk, og måler 41,5 meter.

Historikk

Bruene har vært og er en del av hovedvegnettet gjennom Setesdalen. Ferdelsen foregikk også med båt på Byglandsfjorden, men Straumen var til hinder for at båter kunne passere, og her måtte de trekkes over land. I 1868 ble det bevilget midler til å bygge sluse, og dette førte til at større dampbåter kunne ferdes helt frem til Ose. Steinhvelvbrua erstattet ei eldre trebru, og sto ferdig i 1914. Den var av en ny type steinhvelvbru bygd i huggen stein og murt med mørtel. Slusebrua fra 1922 erstattet også tidligere bru, og ble bygd som et resultat av at slusen ble utvidet. Sammen med steinhvelvbrua inn gikk denne i hovedvegnettet frem til 1963 da ny bru avløste dem begge. Brua fra 1963 ble bygd som ei buebru i betong, og er i dag en del av Rv 9. Med denne fikk vegen en rettere linjeføring.

Vurdering

Steinhvelvbrua er godt bevart, og et eksempel på de steinhvelvbruene som ble bygd omkring 1900. Steinhvelvbruene ble på dette tidspunktet bygd med huggen stein og mørtel, til forskjell fra de eldre tørrmurte steinhvelvbruene. Den nye teknikken førte til at man kunne bygge steinhvelvbruer med større spenn. Det kan se ut som om man har vært opptatt av å tilpasse den nye betongbuebrua fra 1963 til den gamle. Begge er buebruer, men har ulikt byggemateriale. Slusebrua er et eksempel på ei bjelkebru fra 1920-tallet, og er godt bevart. Samlet sett utgjør bruene et kulturhistorisk verdifullt vegmiljø, og det er viktig at de bevares som en helhet. Store endringer i omgivelsene som forringer dette, vil derfor ikke være forenlig med verne hensikten. Egne vernebestemmelser må utarbeides for bruene.

